

ชื่อเรื่องวิจัย “การประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางศาสนาเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อลดหนี้สินของคนในชุมชนบ้านสันถนน ตำบลป่าดู้ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่”

ผู้วิจัย นายบุญยง ถนอมบุญ และคณะทีมวิจัย

ผู้สนับสนุน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทคัดย่อ

บ้านสันถนน ตำบลป่าดู้ม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ บ้านสันถนนมีพื้นที่ทั้งหมด 270 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรปลูกข้าว 150 ไร่ ปลูกข้าวเหนียว 120 ไร่ ทั้งนาปี และนาปรัง ปลูกหอมใหญ่ 45 ไร่ ปลูกถั่วเหลือง 15 ไร่ และพื้นที่เลี้ยงปลานิล แหล่งน้ำที่มีในหมู่บ้าน คือ ประปาหมู่บ้าน ใช้ประโยชน์กระจายน้ำให้ชาวบ้านในหมู่บ้าน ปี 2539 มีการจัดตั้งสหกรณ์หอมหัวใหญ่ ปี 2543 ตั้งธนาคารหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์ โดยสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของบ้านสันถนนคือ รายรับที่ส่วนใหญ่มาจากการทำการเกษตร และการรับจ้างจากบริษัทนมจีน บางปีก็ประสบปัญหาหาคาผลผลิตที่น้อย ส่วนรายจ่ายนั้น แบ่งออกเป็นรายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่าย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายจากการเกษตร เช่น อุปกรณ์ ปุ๋ย อาหารสัตว์(สัตว์เลี้ยงเช่น กบ ไก่) ค่าสาธารณูปโภค ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ทั้งค่ากิน ค่าของใช้ต่างๆในบ้าน ใช้หนี้สิน ผ่อนรถยนต์ ค่าเทอมบุตร ในส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นต้องจ่าย ได้แก่ ค่าโทรศัพท์มือถือ ค่าเสื้อผ้า ค่าเหล้า บุหรี่ รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดจากประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเรียบง่าย มากลายเป็นการเฉลิมฉลองกันเอิกเกริก หลายคนเกิดหนี้สินจากค่าจัดเลี้ยง ทำให้รายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย จึงต้องกู้เงินจากแหล่งต่างๆ เมื่อรายจ่ายที่มีมากกว่ารายรับ ซึ่งรายรับนั้นไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับราคาผลผลิตด้วย เมื่อถึงกำหนดชำระก็ไม่สามารถชำระได้ ในขณะเดียวกันรูปแบบการใช้ชีวิตของคนในหมู่บ้านสันถนนก็เปลี่ยนแปลงไปเหมือนกับชนบททั่วไป รวมถึง

นอกจากนี้ยังพบว่าแหล่งเงินกู้ยืมนอกชุมชน ไม่ว่าจะเป็นธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือกลุ่มสหกรณ์เพื่อการเกษตรอำเภอพร้าวที่ลูกสมาชิกหรือคนบ้านสันถนนสามารถกู้ยืมได้แล้ว ยังมีแหล่งเงินกู้ยืมเงินภายในหมู่บ้านสันถนน ที่เอื้อต่อการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้ในการลงทุนเพื่อการทำเกษตรหรือเป็นเงินค่าใช้จ่ายอื่นๆของคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็น ธนาคารข้าว กองทุนเงินล้าน กองทุนพัฒนาส่วนกลางของหมู่บ้านสันถนน ธนาคารหมู่บ้าน ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งทุนที่คิดดอกเบี้ยถูก ประชาชน

เข้าถึงได้ง่าย ในแง่ของการบริหารจัดการนั้นทุกคนเป็นลูกหนี้ชั้นดี มีการจ่ายครบ แต่เมื่อสอบถามลึกๆถึงลูกหนี้ กลับพบว่า ลูกหนี้หลายคนต้องใช้วิธีกู้จากแหล่งอื่นมาก่อนเพื่อจะต้องมาจ่ายให้กับแหล่งเงินกู้ที่ตนเองเพิ่งกู้มา เมื่อถึงเวลาชำระ วัฏจักรหนี้ของคนกลุ่มหนึ่งในบ้านสันถนนเป็นอยู่อย่างนี้มานานกว่าสิบปี

ในขณะที่การศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์หลักการทางศาสนาเพื่อนำไปสู่การวางแผนการลดปัญหาหนี้สิน ทั้งนี้หมู่บ้านสันถนนเป็นชุมชนที่มีทั้งศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ ดังนั้นการค้นคว้าหาหลักศาสนธรรม จึงจำเป็นต้องศึกษาทั้งสองศาสนา กลับพบว่า “อย่าเป็นหนี้อะไรใครเลย นอกจากความรักซึ่งมีต่อกัน เพราะว่าผู้ที่รักเพื่อนบ้าน ก็ได้ปฏิบัติตามธรรมบัญญัติครบถ้วนแล้ว” (พระคัมภีร์ โรม บทที่ 13 ข้อ 8) หรือ พุทธศาสนา สุภาสิต ขุททกนิกาย ธรรมบทว่า “อิณาทานัง ทุกขัง โลเก ความเป็นหนี้เป็นทุกข์ในโลก” เป็นการชี้ชัดให้เห็นถึงการปฏิเสธภาวะหรือความเป็นหนี้ของศาสนิกของตนเองในแต่ละศาสนาทั้งศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์

กระบวนการประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางศาสนาเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อลดหนี้สินของคนในชุมชนบ้านสันถนน ทีมวิจัยจึงได้ใช้กลุ่มทดลองและทีมวิจัยเอง ในการทดลองการใช้หลักของความอดทน ความขยัน ตามหลักการของศาสนาคริสต์ ดังสุภาสิตบทที่ 6 ข้อ 6-11 คนเกียจคร้านเอ๋ย ไปหามดไป พิเคราะห์ดูทางของมันและจงฉลาดโดยปราศจากผู้นำทาง ผู้ดูแลหรือผู้ปกครอง มันเตรียมอาหารของมันในฤดูแล้ง และสำสมของกินของมันในฤดูเกี่ยว โอ คนเกียจคร้านเอ๋ย เจ้าจะนอนนานเท่าใด เมื่อไรเจ้าจะลุกขึ้นจากหลับ หลับนิด เคลิ้มหนอย กอดมือพักนิดหนอย ความจนจะมาเหนือเจ้าอย่างคนจรและความขัดสนอย่างคนถืออาวุธ และการใช้หลัก อู อา ก ส ทางพุทธศาสนาที่กล่าวถึงความขยันหมั่นเพียร การรู้จักรักษทรัพย์ที่หามาได้ การคบเพื่อนที่ดี(หมายถึงการรวมกลุ่มทำกิจกรรมเศรษฐกิจร่วมกัน) และการใช้ชีวิตที่เหมาะสม ไม่ก่อหนี้เพิ่ม

อย่างไรก็ตามในการตีความหลักการทางศาสนาในวิถีปฏิบัติหรือการประยุกต์เอาหลักทางศาสนาไปปฏิบัตินั้น ทีมวิจัยบ้านสันถนนเองก็พบว่า เป็นเรื่องที่ทีมวิจัยจำเป็นต้องเรียนรู้อีกมาก เนื่องจากเป็นเรื่องที่ใหม่ส่วนที่หนึ่ง อีกส่วนหนึ่งคือแม้จะมีการประพฤติปฏิบัติอยู่แล้ว แต่ยังไม่ีถอดองค์ความรู้ออกมา และผู้นำศาสนาที่เป็นนักวิชาการในบ้านสันถนนหรือที่ชาวบ้านสันถนนรู้จักก็ไม่มี ส่วนมากท่านจะเป็นเพียงผู้ประกอบพิธีกรรม นำชาวบ้านเท่านั้นเอง ไม่สามารถที่จะคิดเป็นระบบได้อย่างที่ตั้งใจไว้